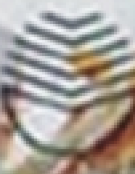
BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Ion MINULESCU

Corigent la limba română

LITERA

biblioteca școlarului

Ion
MINULESCU

CORIGENT LA LIMBA ROMÂNĂ

INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

APRECIERI CRITICE

[...] Judecate cu criteriul epic, romanele lui Minulescu apar s[race]n substan\[, de o b[t[toare la ochi \inut[umoristic[. Totu=i nu li se poate nega savoarea. Ele sunt ni=te gasconade, pline de enormit[\i =i de “bucure=tenisme” (Aoleo!... Ia te uit[, nene... pe cinste). Ca]ntotdeauna]ns[, trivialitatea este eludat[printr-o competen\[artistic[, \ip[toare, mai pu\in real[? Romanl *Ro=u galben =i albastru* (ce poart[aceast[dedica\ie bombastic[: “Lui Dumnezeu care ne-a purtat de grije, lui Mihai Viteazul, care a]ncercat prima]ntregire a neamului rom`nesc =i mie ]nsumi, care am scris cele ce urmeaz[“) e o cronic[ de r[zboi, ostentativ neserioas[ =i teribil[, ironiz`nd ideologia slav[=i concep\ia despre puritate a femeii ruse. Infirmiera Tatiana m[rturise=te prietenului s[u Nicola=a, care o iube=te f[r[noroc, c[-i place rom`nul Mircea B[leanu, scriitor mobilizat la cenzur[. Rusul notific[ acest lucru rom`nului, indic`ndu-i conduita de urmat: “Ai s[-i spui Tatianei c[o iube=ti... +i-ai s-o iube=ti!... Dar s[o iube=ti cu adev[rat... Auzi tu, Mircea Fiodorovici?... Ai s-o iube=ti cu adev[rat =i n-ai s-o faci s[sufere niciodat[, fiindc[altfel...!” Revolu\ia apropie]ns[pe Nicola=a de Tatiana =i-i dep[rteaz[pe am`ndoi de Mircea, care e refractar mentalit[\ii slave. Definirea situa\iilor, portretiz[rile =i caracteriz[rile sunt f[cute prin metafore burle=ti,]ntr-un mare spirit moftologic. Doamna Grünberg are p[rul galben auriu ca t[r`\ele de lemn, fa\a rumen[ca o turt[dulce spoit[cu sirop de zah[r ars, ochi alba=tri ca sticlele de ap[gazoas[, nasul scurt =i insinuant cu n[rile vizibile ca dou[lanterne de automobil =i buzele c[rnoase, obraznice =i r[sfr`nte ca ghizdurile unei f`nt`ni”. Degetele ei par “dou[leg[turi de sparanghel pe taraba unui negustor de legume”, Mircea o iube=te “fiindc[e cald[=i dulce ca o chifl[rumen[“. Jeni Vasilescu e “]nalt[ca un obelisc =i impun[toare ca o piramid[“ =i are buzele uscate =i rumene “ca un cataif bine pr[jit”. }n cele din urm[acest fel de petrecere devine anost.

}n *Corigent la limba rom`n[* locvacitatea se amestec[cu un fel de melancolie, care d[c[r\ii, interesant[=i ca document, o oarecare noble\[. Dar “mis-

ticul” este =i aici]n toi, potrivit p`n[ la un punct cu copil[ria unui rom`n din preajma Oltului, replic[mai zgomotoas[“medelenismului” lui Ionel Teodoreanu. Este plin[de haz scena tezei la limba rom`n[. Eroul, elev ]n clasa a VI-a, av`nd a scrie despre *Umbra lui Mircea. La Cozia*,]=i aduce aminte c[m[n[stirea n-are turnuri =i c[umbrele turnurilor nu cad p`n[ peste apa Oltului: “Eram a=a de sigur c-am s[ fac cel mai bun concurs din clas[, c[ nu mai am r[bdare s-a=tept. M[ ridic dar, dup[ cum este obiceiul ]n =coal[, cu degetul ar[t[tor de la m`na dreapt[ ]n sus =i cer cuv`ntul. Profesorul care de pe catedr[ observ[ mai dinainte enervarea mea, m[ ]ntreab[ — mi=c`nd nedumerit din cap, ce vreau. }n jurul meu, c`\iva elevi s-au oprit din scris =i curio=i m[fur[cu coada ochiului. Eu nu mai a=tept s[fiu]ntrebat a doua oar[ce vreau: — Poezia *Umbra lui Mircea. La Cozia* nu este adev[rat[, domnule profesor...”

Izbit]n certitudinile lui, profesorul d[pe u=[afar[pe junele critic.

Portretele, de=i caricaturale, sunt de o fantezie mai constructiv[: “P[rintele Simion, subdirectorul pensionului, este lung =i sub\ire, cu obrajii m`nca\i de v[rsat, negru =i cu barba n[cl[it[ =i retezat[ scurt ca o bidinea de spoit latrinele. Poart[ cizme, dantur[ de aur, ochelari negri pe dup[ urechi, =i, ]n loc de potcap, p[l[rie moale cu boruri late. C`nd l-am v[zut pentru prima oar[, mi-am adus aminte c[\[ranii]=i ap[r[sem[n[turile cu ni=te pr[jini pe care le]mbrac[ ]n \oale omene=ti =i de care se sperie ciorile.”

Ca un specimen de enormitate, spus[oltene=te, f[r[clipire, se poate cita cazul englezoaicei de la Stresa: “Pe doamna Woods]ns[, nop\ile din Italia o impresioneaz[altfel dec`t pe mine. Doamna Woods viseaz[cu totul altceva...

O nou[ ]ntrebare a ei m[treze=te deodat[, ca soneria unui ceasornic de=tept[tor.

— Ia uit[-te bine la ei... Cu care zici s[m[culc la noapte? R[spunsul meu o scuip[drept]n frunte.

— De ce cu ei =i nu cu mine?...

O clip[doamna Woods pare c[se clatin[pe scaun. Repede]ncepe]ns[s[-mi sur`d[, ca =i cum =i-ar fi reg[sit echilibrul.

— Iart[-m[, dar nu =tiam c[m[placi. De dou[zile de c`nd suntem ]mpreun[, nu mi-ai dat nimic s[ ]n\eleg... Nu mi-ai vorbit dec`t de defuncta dumitale amant[... Nu sim\i c[ai]nceput s[miro=i =i dumneata a cadavru?...” [...]

GEORGE C{LINESCU, *Ion Minulescu*,]n *Istoria literaturii rom`ne de la origini p`n[ ]n prezent*, Edi\ia a II-a, rev[zut[=i ad[ugit[, Edi\ie =i prefa\[de Alexandru Piru, Editura Minerva, Bucure=ti, 1985, p. 695–696.

[...] }n grupul fantezi=tilor poate lua loc =i Ion Minulescu, at`t prin nuvelele extraordinare ale unei etape mai vechi, c`t \i prin contribu\ii mai recente, cum este romanul *Ro=u, galben =i albastru,* 1924, povestind]mprejur[ri din vremea r[zboiului trecut,]n care temperamentul s[u jovial =i fantast, compl[c`ndu-se ]n atitudini cinice, ajunge s[-=i dea deplina expresie stilistic[, prin imagini care doresc s[ ]njoseasc[ aspectele pe care le evoc[, s[ le prezinte ]n latura lor ridicol[ sau trivial[ =i printr-o pornire nest[p`nit[c[tre divaga\ia paradoxal[. Fantazia bufon[a lui Minulescu vede]ntr-o femeie “fa\a rumen[ca o turt[dulce spoit[cu sirop de zah[r ars, ochii alba=tri ca sticlele de ap[gazoas[, nasul scurt =i insinuat cu n[rile vizibile ca dou[lanterne de automobil =i buzele c[rnoase, obraznice =i r[sf[\ate ca ghizdurile unei f`nt`ni” [...]. }n timpul unei alarme aeriene i se pare c[“gardi=tii stau lipi\i de ziduri ca ni=te *ex-voto*-uri pe care poli\ia capitalei i-a]nchinat sfin\ilor Constantin =i Elena, patronii Bucure=tilor” [...]. Amintiri aristocratice se prezint[imagina\iei esteticului. “ Gara Mogo=oaia e ticsit[de lume. B[rba\i, femei, oameni maturi =i copii forfotesc, \in`ndu-se de m`n[s[nu se piard[. Orbii lui Maeterlinck au reu=it]n fine s[se reprezinte =i]n Rom`nia” [...]. Pictura cubist[a timpului este evocat[=i ea, cu sprijinul nea=teptat al unei figuri]n text: “}n sufletul meu, Bucure=tii s-au pr[bu=it cu zgomotul surd =i elocven\a plastic[a unui amestec de colori, linii, planuri =i inten\ii dintr-o pictur[cubist[“ [...]. Obiectele confortului modern ale luxului =i ale artei, por\elanurile de Sèvres, Meissen, Nymphenburg, Alt-Wien =i Kutany, parfumurile lui Guerlain, afi=ele ilustrate ale lui Toulouse-Lautrec, ba chiar =i borc[na=ul cu crema Simion sunt elementele unui “bric-à-brac”]n care fantazia scriitorului culege, dar nu alege. C`nd fantazia ]nceteaz[ s[ produc[ imaginile sale, intervine verva paradoxal[, ]n improviza\ii pe care nu =tim cine le opre=te =i din ce motiv: “R[zboiul este un obiect de art[, deopotriv[ de inutil =i pre\ios. Un lucru este cu at`t mai scump cu c`t este mai rar. Colec\ionarii de lucruri scumpe sunt tot at`t de rari ca =i darul special de a nu vedea la fel ca toat[lumea. C`nd,]ns[, oamenii ace=tia rari expun colec\iile curiozit[\ii publice, mul\imea comun[casc[gura =i sufletul fiec[rui anonim simte nevoia s[se]nfr[\easc[cu al celui care poart[cu adev[rat un nume. R[zboaiele sunt ca muzeele na\ionale” etc., etc. [...].

TUDOR VIANU, *XI. Fantazi=tii*]n volumul *Arta prozatorilor rom`ni*, Editura Minerva, Bucure=ti, 1981, p. 311-312.

Ion Minulescu nu s-a socotit niciodat[romancier. Mai exact, nu s-a socotit niciodat[din familia reali=tilor, cu arhitecturile solide ale romanului balzacian,

stendhalian sau tolstoian — sau de la noi, din familia lui *Ion* =i a *P[durii sp`nzura\ilor.* Filimon =i Duiliu Zamfirescu, ]n veacul cel[lalt, Rebreanu ]ndat[ dup[ primul r[zboi mondial, apoi Sadoveanu cu *Venea o moar[ pe Siret,* Ag`rbiceanu, Gala Galaction, Hortensia Papadat-Bengescu cu *Balaurul,* cur`nd dup[ aceea Cezar Petrescu cu *}ntunecare,* constituiser[ solid specia romanului realist rom`nesc, determin`nd o tradi\ie recent[, ]ns[ puternic[. Subiectul — unitar, sau cel desf[=urat pe c`teva planuri paralele — =i personajul, definit de-a lungul unor]nt`mpl[ri pline de dramatism, alc[tuiau catehismul acestui roman, ilustrat mai ales cu exemple str[ine de criticii =efi de =coal[(Dobrogeanu-Gherea, Ibraileanu, Lovinescu), dar dovedit cu satisfac\ie de ei =i din recolta na\ional[, ajuns[prin scriitorii men\iona\i la o treapt[european[.

}n aceast[succesiune, romanul *Corigent la limba rom`n[,* ap[rut la sf`r=itul lui 1928, nu putea s[intre. Nu-i apar\inea]n chip indiscutabil! Nu i se]ncadra nici cel[lalt roman al lui Ion Minulescu, *Ro=u, galben =i albastru,* ap[rut]n 1924, c[ruia de asemenea i se negase titulatura de roman. Lucrul nu e de mirare,]n principiu, pentru o perioad[c`nd se ]ncheag[ coordonatele unei direc\ii ]n literatur[, ale unui curent, ale unei specii; momentul era pentru romanul rom`nesc nu al c[ut[rilor, ci al consolid[rilor. Formulele g[site au putut ap[rea,]n astfel de momente, drept singurele, cele definitive. Abia pe urm[s-a recunoscut legitimitatea c[ut[rilor]n continuare, care nu s-au]ncheiat nici ast[zi la noi, ca =i]n Europa. Ion Minulescu a fost]ntre primii care au legitimat =i au ilustrat ei]n=i=i polivalen\a speciei, polimorfismul romanului. Concret, =i prin romanul anterior, *Ro=u, galben =i albastru,* =i prin *Corigent la limba rom`n[* el a creat romane autobiografice, romane-confesiuni, f[r[s[mai utilizeze conven\ia, devenit[obligatorie, de a prezenta spovedania sub forma unor “caiete g[site”. F[\i=, scriitorul intr[ ]n f[ptura personajului s[u, cu toate riscurile ce le comport[procedeul, =i doar]i schimb[numele, cum f[cuse =i Rebreanu]n *Calvarul,* cum va face Stere cu ciclul *}n preajma revolu\iei,*dar cu to\i eroii. Tot f[\i=, materialul propriei vie\i, f[r[transform[ri =i f[r[interpret[ri sensibile, intr[ ]n epica celor dou[romane, concur`nd imagina\ia, de fapt ]nlocuind-o cu transcrip\ia biografic[. Studiul psihologiei personajelor se constituie din rememor[ri, atunci c`nd substan\a epic[provine din via\a autentic[, tr[it[=i comunicat[f[r[ocoluri, explica\ii sau justific[ri.

Dar acesta mai poate fi roman? se punea]ntrebarea]n epoc[, =i se r[spundea]ndeosebi negativ.

Azi putem spune f[r[nici o rezerv[c[Ion Minulescu a scris =i roman, dar c[romanele sale erau un drum cu care contemporanii s[i nu erau obi=nui\i. Carac-

teristicile genului noi le stabilim ast[zi nu dup[arhitectonic[— dup[m[sura]n care aceasta urmeaz[tipare devenite clasice, tradi\ionale — ci tocmai dup[amploarea materiei (subestimat[c`ndva de scriitor) contemplat[ dintr-un unghi , original. De altfel, chiar aceast[ materie disciplina structura c[r\ii, arhitectonica ei, at`ta vreme c`t epica]nl[tura fantezia, preferind s[urmeze]ndeaproape etapele biografiei.

Corigent la limba rom`n[, de=i ulterior cu aproape cinci ani fa\[de *Ro=u, galben =i albastru,* sub raportul cronologiei faptelor narate,]l precede, el se]ncheie aproximativ]n punctul de unde cuntinu[cel[lalt. Afirma\ia sriitorului despre c[r\ile sale ca ipostaze ale propriei forma\ii, se verific[ ]ntru totul]n cazul acestor dou[— azi le putem spune f[r[=ov[ire — romane.

*Corigent la limba rom`n[* ]nso\e=te pe povestilor, care e ]nsu=i autorul, nedisimulat, de la ivirea sa ]n lumin[ — =i chiar mai dinainte, ]n ]nainta=ii s[i — p`n[ ]n anii care preced[r[zboiului; de aici, sub numele Mircea B[leanu, acela=i erou str[bate]n continuare experien\a tragic[a anilor de r[zboi, p`n[ la ]ntoarcerea ]n Bucure=tii de unde fusese izgonit[ armata de ocupa\ie. Confesiunea rom`neasc[se opre=te aici, la un moment al forma\iei scriitorului, c`nd aceasta trebuie socotit[ definitiv ]ncheiat[; dincolo de ea, sunt reluate reprezent[rile simbolice, absurde, sau numai fantastice, ale unei existen\e care =i-a contemplat ]n pagini realiste — oric`t de]ngro=ate, uneori p`n[ la caricatur[ =i grotesc, ]ns[ men\ion`ndu-se]n plan totu=i realist — doar propria istorie, doar destinul s[u. Fa\[ ]n fa\[cu societatea postbelic[, realismul plesne=te =i iese la iveal[ ]n romane *(B[rbierul regelui Midas,* 1931; *3 =i cu Rezeda 4,* 1933) =i]n nuvele *(De vorb[cu necuratul, Cravata alb[, Omul cu inima de aur, Apa, g`sca =i femeia,* 1930; *Cine-i autorul acestui roman senza\ional,* 1943) ca =i ]n numeroasele piese de teatru, viziunile negatoare ]n forme simbolice variate, de la acela traductibile cu ]nlesnire, p`n[la acelea ermetice. Lucrul se]nt`mplase =i]n proza anterioar[a scriitorului,]ns[dezbaterea se men\inuse asupra domeniului artei — cea simbolist[*(Casa cu geamurile portocalii, Spovedania unui om putred, }n gr[dina prietenului meu,* 1908; *M[=ti de bronz =i lampioane de por\elan,* 1920). Considerarea ipostazelor succesive ale propriei personalit[\i este f[cut[,]n *Corigent la limba rom`n[* =i ]n *Ro=u, galben =i albastru,* ]ntr-un cadru tot social, pictat cu o aciditate variabil[, de la z]mbetul fin amuzat, abia perceptibil, p`n[la satira groas[a lui Caragiale. Fauna acestuia mi=c[profiluri caracteristice]n ambele romane, culese din Slatina de ba=tin[a autorului, din Pite=tii copil[riei =i adolescen\ei =colare, ca =i din Bucure=tii boemei artistice, ai presei lui Caracudi =i Rig[Venturiano, ai bodegii lui Tache, Lache =i Mitic[. Provincia patetic[=i clientela cafenelei de capital[,]n

general o lume mijlocie, de fapt mediocr[, pictat[de scriitor cu am[r[ciune =i cu deta=at[ironie, c`nd nu e ridiculizat[copios, aliniaz[cele dou[romane ale scriitorului, literaturii realiste =i truculent critice, care =i-a avut reprezentan\ii]n Anton Pann, Creang[, Caragiale, Bassarabescu. Ion Minulescu cvadeaz[=i]n peisajul parizian, nu]ns[ ]n acela muzeal, ci]n Montmartre, unde se r[sf[\au ori se stingeau tragic arti=tii moderni=ti,]n r]ndurile c[rora s-a]nscris cu voluptate el]nsu=i.

[...] Romanul *Corigent la limba rom`n[*]=i plaseaz[toate, sau aproape toate, episoadele]n descenden\a sau ascenden\a poeziilor autorului s[u. Via\a]n cadrul patriarhal al Slatinei, vacan\ele]n “p[tuiagul” de la vie, coloritul toamnei de acolo, caden\ele =i armoniile folclorului invocat, se pot urm[ri]n roman\ele poetului. F[r[declara\ii directe, episoadele vie\ii prefigureaz[, sau explic[substan\a versurilor, rosturile tradi\iei, ale amintirilor, prezen\a citadinismului =i persiflarea lui subtil[, caracterul de roman\[rezultat din reveria multelor iubiri, toate spulberate — cea pentru Margareta, Stelu\a, Kety, Lizica, doamna Wendy Woods — unele profunde, altele simple interludii, amare pentru erou, ca]n Accident banal.

}ntr-o structur[realist[evident[, *Corigent la limba rom`n[* este, prin sensurile lui, tot un roman simbolist, ca =i alte lucr[ri ale prozei lui Ion Minulescu. Este aici prima lui caracteristic[estetic[, aplicabil[ ]ntregii opere a scriitorului.

O a doua, o descoperim]n permanenta und[de umor, alunec`nd mai rara aici c[tre satira groas[, caragialesc[, =i mia ales men\in`ndu-se, f[r[inconsecve\e]ntr-o autoironie bonom[,]ng[duitoare.

Viziunea carnavalesc[a societ[\ii a apar\inut]n multe privin\e lui Caragiale — =i nu numai]n *D-ale carnavalului* — lui Anton Pann, iar Creang[a]mp[rt[=it-o f[r[discu\ie. Cu parada lui de artificii =i m[=ti, cu exuberan\a, cu desc[rcarea sincer[sau silit[— deci falsa — de vitalitate, cu luxul aparent, bog[\ia de fa\ad[masc`nd mizerii ascunse, cu veselia care acoper[ sau am`n[drame, dac[nu chiar le declan=eaz[, cu frumuse\ea t[inuindu-se cochet =i ur`\enia ascunz]ndu-se satisf[cut[ sau brav`nd ostentativ, cu tinere\ea lu`nd la vale b[tr`ne\ea, sau cu aceasta]nving`ndu-se pe sine, cu jocul s[u de iluzie =i realitate. carnavalul nume=te bine o viziune din care roman\ele lui Minulescu prind o parte, proza sa alta, iar piesele pe cea mai mare. [...]

Ion Minulescu a desf[=urat =i]n proz[exuberan\a sa excep\ional[, cu recuzita modernistului incurabil, a originalului, a artistului, care-=i trage seva =i sensurile =i din gratuit[\i, absurdit[\i, fantezii pure, ca =i din fapte adev[rate =i oameni reali. F[r[roman\e, proza sa ar avea un destin]nc[mai]ntunecat dec`t

acela de p`n[ acum, adic[ s-ar pierde. Roman\ele aduc ]ns[ periodic ]n lumin[ nuvelele =i romanele sale c[ci ele alc[tuise proxa celui ce-a dat mereu actualele, proaspetele roman\e. A=a va fi c[ ele ]=i vor descifra p`n[la urm[sensurile =i frumuse\ile lor de proz[modern[, cititorului care]nc[ ]nainteaz[cu greutate c[tre]n\elegerea acestui tip de literatur[. *Corigent la limba rom`n[* este pentru proza lui Ion Minulescu — al[turi de *Ro=u, galben =i albastru* — =i instrumentul unei folositoare deprinderi, ini\ierii]n proza de acest fel, a=a cum au fost odinioar[, =i sunt]nc[=i azi, roman\ele minulesciene, o cale de]n\elegere a]ntregii poezii simboliste =i moderniste. Nu mai pu\in, =i romanele amintite, ca =i roman\ele, sunt `ns[ opere literare autentice, autonome, purt[toare de sensuri apmle, pict`nd tablouri de epoc[, oameni, =i desf[=ur`nd idei]n feeria lor fascinant[de imagini =i fantezii.

MIHAI GAFI|A, *Romanul* Corigent la limba rom`n[*=i proza lui Ion Minulescu,*]n vol. Ion Minulescu, *Corigent la limba rom]nã.* Roman. Editura Minerva, Bucure=ti, 1971, p. 5–6, 8–10, 12–13, 20–21.

[...] Trubadurul, de necunoscut cel mai adesea, s-a preschimbat]n acrobat sau m[sc[rici, iar reprezenta\iile sale,]n banale fapte diverse. Poetul]nsu=i prive=te cu binevoitoare nostalgie]nspre trecutul s[u fantezist, c`nd schimba “cire=ii-n palmieri, / Pe tata mare-n “Uncle Sam” / +i Oltul ]n Guadalquivrir”, ]ntreb`ndu-se pirandellian dac[acela “care-am fost c`ndva, / Tot eu sunt =i-azi?... / Sau sunt altcineva?”. Totul se marionetizeaz[, iar aceast[ impresie va precump[ni =i ]n proza minulescian[, ]n special ]n *Ro=u, galben =i albastru* (1924) =i *3 =i cu Rezeda* 4 (1933). Mari gesturi solemne, av`ntate ori zbuciumate, sunt simulate doar de dragul mim[rii, toate fiind p[pu=erie, teatralizare goal[. Eroii sunt gata oric`nd s[ se dea ]n spectacol, improviz`nd situa\ii fantasmagorice, trase de sfori invizibile, =i convin=i c[=i ceilal\i joac[, se]ntrec]n a-=i provoca unii altora adev[rate lovituri de teatru, savurate reciproc. Nimic nu e spontan, orice situa\ie existen\ial[este inventat[, regizat[prin succesive repeti\ii p`n[ c`nd “piesa”, des[v`r=it[, ar putea fi transferat[ chiar =i pe scen[. Universul e populat de personaje, actori care particip[ voioase la comedia vie\ii, pe care o ordoneaz[ ]n acte, av`nd grij[s[preg[teasc[=i s[poten\eze cu mare efect finalul. Indivizii se mi=c[pe o tabl[de =ah (ca]n jocurile lui Lewis Cavol), unul fiind regele sau “nebunul de pe negru”, altul, “nebunul de pe alb” sau un simplu pion. Sinteza acesei concep\ii carnavale=ti o realizeaz[*Manechinul sentimental* (1926), pies[care]n viziunea lui Minulescu trebuie jucat[ ]n felul teatrului de p[pu=i. Astfel, scriitorul prezint[ac\iunile umane

]n tonalitatea burlesc[a marionetelor, exprim`ndu-=i scepticismul fa\[ de reala substan\[ a afectelor omene=ti =i relev`nd diverse automatisme comportamentale (]n aceea=i vreme, Ramon del Valle-Inclan sugera]n teatrul s[u acela=i lucru, altern`nd jocul marionetelor cu acela al actorilor). Cum este =i firesc, erotismul minulescian, epidermic =i ludic, pe de o parte, obsesia spectacolului, pe de alta, coaguleaz[ ]ntr-un arhetip semnificativ: Don Juan, expresie a instabilit[\ii erotice =i a instinctului teatral ostentativ. Copii imperfecte ale modelului sunt Mihnea Dornescu din piesa *Pleac[berzele* (1921), Mircea B[leanu din *Ro=u, galben =i albastru,* naratorul din *Corigent la limba rom`n[* (1928), Pierrot S[lceanu din *Ciracul lui Hegesias* (1929). Materializarea plenar[ a filosofiei senzualiste minulesciene se realizeaz[ ]ns[ ]n *Amantul anonim* (1928), una din cele mai subtile piese rom`ne=ti. [...].

ION VARTIC, *Ion Minulescu,*]n volumul colectiv *Scriitori rom`ni,* colec\ia “Mic dic\ionar”, Editura =tiin\ific[=i enciclopedic[, Bucure=ti, 1978, p. 323.

[...] Ion Minulescu a fost =i un remarcabil prozator =i dramaturg. Nuvelele sale *(Casa cu geamuri portocalii* 1908; *M[=ti de bronz =i lampioane de por\elan, Ceti\i-le noaptea,* 1930; *Cine-i autorul acestui roman senza\ional?* 1943) cultiv[enigmaticul =i straniul propun`nd eroi iste\i din spe\a lui Des Esseintes al lui Hysmans sau Dorian Gray al lui Wilde, cu multe reminiscen\e din Baudelaire, Nerval, Poe, Villiers de l’Isle-Adam, Henri de Regnier, Marcel Schwob. Un personaj f[r[nume]=i compune o gr[din[artificial[cu flori pe care le strope=te citindu-le corespondenn\ele: “Ia te uit[... }n partea asta a gr[dinii am crini. Or, crinul este filozofia cuminte din *Le jardain d’Epicure* a lui Anatole France. }n partea ast[lalt[am trandafiri galbeni. Trandafirul e poezia bolnav[din *Le jardain de Bérénice* a lui Maurice Barrès... Colo,]n fund detot, am maci. +i macii ce sunt? Macii sunt ororile din *Le jardain des suplices* a lui Octave Mirbeau...” Notabile sunt =i romanele. *Ro=u, galben =i albastru* (1924), satir[a eroismului de parad[, *Corigent la limba rom`n[* (1928), autobiografie cinic jovial[a copil[riei =i adolescen\ei, *B[rbierul regelui Midas* sau *Voluptatea adev[rului* (1931), *3 =i cu Rezeda 4* (1933), cu tiparele generale ale Femeii, Amantului, Gelosului =i }ndr[gostitului legal.

Instabilitatea erotic[e tema comediilor *Pleac[berzele* =i *Lulu Popescu* (1921), prima cu figura lui Mihnea, Dornescu, incapabil de a iubi o femeie a doua oar[, gelos pe primul amant al iubitei, care e chiar el; a doua, cu figura lui Jenic[Popescu, care-=i recupereaz[nevasta atras[de via\a de boem[, oferindu-se s[

fac[mecenat. *Omul care trebuie s[moar[* (1924), *Manechinul sentimental* (1926), *Allegro ma non troppo* (1927), *Amantul anonim* (1928), *Porumbi\a f[r[aripi* (1931), *Nevasta lui mo= Zaharia* (1937), *C`nd doi se ceart[* (1940), *Finita la comedia* (1942), *Rona del Rio* (1943) sunt piese agreabile cu dialog spumos, ]mbog[\ind galeria b[rba\ilor cuceritori, blaza\i, sceptici, dezabuza\i, totu=i amabili (Pierrot S[lceanu, Radu Cartian, Ion Marian). Printre femei e interesant[ t`n[ra so\ie a b[tr`nului Zaharia Marini, Nina, care nu accept[ s[-=i tr[deze c[snicia spre a procura bani, cum era sf[tuit[, primind oferta unui b[rbat abia la c[p[t`iul so\ului decedat (sugestie din *Monna Vanna* de Maeterlinck). Unele personaje au nume semnificative: Z[d[rniceanu, Sandu R[ceanu, Fitu Mic=oreanu. La Pirandello personajele sunt]n c[utarea autorului, la Minulescu autorul]=i caut[eroina de care, f[c`nd confuzie ]ntre teatru =i via\[, se ]ndr[goste=te. *Amantul anonim* are personaje numite generic ca ]n teatrul expresionist, un necunoscut sus\in`nd c[este Don Juan, pretext pentru ironii relativ la confuzia]ntre realitate =i legend[.

ALEXANDRU PIRU, *Ion Minulescu*,]n volumul *Istoria literaturii rom`ne* Editura “Grai =i suflet — Cultura na\ional[“, Bucure=ti, 1994, p. 172.